

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanj se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nofrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Narodno prejema opravištvno
(administracija) in ekspedicijska na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
štev. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vseučilišče v Ljubljani.

II.

Gosp. prof. Š. hoče s številkami dokazati, da vseučilišče v Ljubljani ne bi imelo zadosti učencev. Koliko pa mora biti učencev za univerzo? Poglejmo nekatera mlajša vseučilišča na Nemškem. Po odbitih medicincih, (ker medicine v Ljubljani ne zahtevamo) štejejo učencev univerze: Erlangen 292, Giessen 257, Freiburg 208, Bern 173, Zürich 140, Rostock 125, in Basel 118. Gosp. prof. je izračunal, da bi pravna in filozofična fakulteta v Ljubljani šteli le 80—90 učencev; zdaj se mora pa še prišteti kakih 50—60 teologov, kateri so tudi zgoraj pri navedenih univerzah prišteti, potem dobimo že po tem računu za ljubljansko vseučilišče 130—150 učencev, tedaj že več, ko na univerzah v Baselu, Rostocku in Zürichu (izvanrednih slušateljev tam nismo šteli, ker se jih bo tudi v Ljubljani oglasilo, ki so neodvisni od gimnazijalne statistike) Š.—jevi podatki pa niso merodajni; kajti pomisliti se mora, da se jih mnogo iz šeste, sedme in osme šole pozgubi, radovoljno ali siloma po vojaščini, ki bi potem vstrajali in svoje študije nadaljevali, ako bi imeli tako lepo priliko, medtem ko se zdaj drugam obrnejo, mnogokrat celo kot diurnisti po svetu potikajo, ker jim materjalni oziri ne dopuste, podati se na nemško vseučilišče. Mnogi, ki se zdaj obrnejo po osmi šoli drugam, bi vstrajali in izvršili tudi visoke šole. Ni to merodajno, koliko učencev je v osmi šoli, ker marsikteri že zavoljo tega

prej svoje študije pretrga in se drugam obrne, ker že naprej vidi, da mu ne bo mogoče, vstrajati do konca zavolj pomanjkanja podpore. Na tak način smemo računati, da bo ljubljansko vseučilišče 30—40 učencev več štelo, kakor nam jih je g. prof. po svojih podatkih izračunal. Napravila pa bi se v Ljubljani na vseučilišči tudi viša kmetijska šola, ker v Cislajtaniji razun dunajske nimamo nobene. Tudi vsi Jugoslovani nimajo enakega zavoda, in to bi mnoge Hrvate in Srbe v Ljubljano privabilo. Res je, da bi mnogi Slovenci vkljub ljubljanski univerzi vendar drugam (na Dunaj in v Gradec) študirati šli. Pa ta zguba se bo dvakrat in trikrat pokrila, ako se na ljubljanski univerzi napravijo srbo-hrvaške, italjanske in nemške stolice (ktere bi tudi Slovenci obiskovali, da se število profesorjev ne pomnoži preveč). Mnogi Italjani iz Trsta, Gorice, Istre in Dalmacije, ki so zdaj navezani na Gradec, pa še več Srbo-Hrvatov iz Dalmacije, Hrvatske, Istre, Bosne in Srbije, morda tudi iz Bolgarije in Črnogore bi prišlo v Ljubljano učiti se. Število takih tujcev se sme računati najmanj na 50. Ako se tedaj napravi mednarodno vseučilišče v Ljubljani, v katerem bo pa vendar slovenski in hrvaški jezik prevladal, smemo računati, da se bo nabralo brez težave 200 do 300 učencev, ter imelo gotov obstanek. Pa tudi, če bi bilo vseučilišče čisto slovensko, imelo bo vsaj toliko učencev, ko nemške univerze v Baselu, v Zürichu in v Rostocku. Ker smo majhen narod, zadovoljni smo tudi z bolj skromno univerzo. Pa mi smo zadovoljni tudi z medna-

rodno univerzo, in kot taka bo v številu učencev gotovo kmalo prekosila manjše univerze na Nemškem in na Laškem.

Zdaj se ozrimo še na profesorske moči, o katerih g. prof. trdi, da jih ne bomo mogli vkup spraviti. G. prof. trdi, da potrebujemo za pravno akademijo 10 profesorjev. Tu se je pa g. prof. nekoliko vrezal.

Pravna fakulteta velike praške univerze šteje res 11 profesorjev. Če pa pregledamo po manjših univerzah število rednih in izvanrednih profesorjev (in o izvanrednih gosp. prof. ne bo zahteval, da morajo biti kapacitete), najdemo jih na jurističnih fakultetah: Innsbruck 9, Vratislava 8, Črnovice 8, Königsberg 7, Halle 7, Würzburg 7, Dorpat 7, Zürich 7, Bonn 6, Freiburg 6, Greifswalde 6, Kiel 6, Giessen 5, Bern 5, in Basel 5. Kako, da bi jih moralo potem ravno v Ljubljani 10 biti? Ali res ne moremo dobiti 5, 6, ali 7 profesorjev, sposobnih za pravni poduk? Kdor kaj takega trdi, mora pač nas Slovence imeti za jako netalentiran, za vsako vednost nesposoben narod. In ali so mar na nemških univerzah same kapacitete? Krivična in razžaljiva je za nas Š.—jeva trditev, da mi ne moremo producirati primerno toliko učenjakov, ko Nemci ali drugi narodi. Za filozofično fakulteto zahteva g. prof. Š. 20 profesorjev. Tudi tukaj bomo iz početka z manjšim številom shajali. Vseučilišče v Rostocku ima za filozofijo le 12 rednih in 1 izvanrednega profesorja, ki podučuje v kmetijstvu; tedaj vseh le 13. V Giessenu jih je na filozofični fakulteti rednih

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratak čas.

X.

Po vsi fari je šla kmalu govorica: „Jurjev gre v šolo“, in to je spodbudilo še tri kmete, da so šli svojim v Kamnik hrano in stanovanje pripravljat, a to iz svojega, ker so bili gruntarji; dva bogatejših staršev pa sta šla v Ljubljano, kajti kaj bo Kamnik v primeri z Ljubljano! S tem sta se tudi v nedeljo, ko smo se po maši dobili, očitno pobahala; Francin brat in Ocepkov sta bila že tako v Ljubljani, pa še nekaj drugih v viših šolah, a ti so govorili le z gospodom kaplanom in med seboj, z nami še ne. Na poti s cerkve priteče za mano Franca s svojo v zlatu vezano molitveno knjižico, ki jo je bila za „prémoh“ dobila, in me ogovori:

„Ali boš šel res v Kamnik v šolo?“

„Misliš, da ne?“ — se postavim jaz ponosno.

„Jaz bom pa še tukaj hodila, so rekli oče, potlej me bodo pa dali k nunam, pa v Ljubljano.“

„No, tak le hodi; zdaj boš ti prva, ko mene ne bo.“

„Malo dolg čas bo že, posebno od začetka“ — opomni na to nekoliko zategnjeno,

„Ej meni bo tudi gotovo, ko bom prišel med gosposke.“

„Ali boš prišel kaj na vakance?“

„I, se ve da, že o Božiči.“

„Se bova pa pred cerkvijo kaj videla, je-li?“

„Kaj pa da, Franca!“

„Pa nikar nič ne zameri zavolj šole, saj veš!“

„Bog ne daj! Pa tudi ti pozabi, da sem te takrat na tablo zapisal.“

„Sem že davno pozabila. Daj mi roko!“

Jaz jej podam roko, potem se ločiva na razpotji, pa še gledava drug za drugim, da se za drevje skrijeva.

To je bila najina ločitev in naj ešem koj pristavim, da najino otročje znanstvo se ni nadaljevalo. Ob počitnicah sem jo pač videl še, tudi sva še govorila, pa le par besedi in še te so bile nekoliko mrzle — moje in njene. Pozabila sva drug drugega, jaz sem študiral, ona pa doma rastla kakor vsako kmetiško dekle. Ko sem jo čez veliko let zopet videl, bila je že omožena in imela več otrok; nekdanji Franci ni bila več podobna, tudi nekdanjih dogodbe se več spominjala ni. Tako se ljudje spremene!

Od France sem se bil toraj poslovil, le teden dni še in treba bo iti z domá. Čeravno se mi domá ni nič prida godilo, se mi je ven-

dar težko zdelo, ko je napočil dan odhoda. Mati so bili prej že priskrbeli nekoliko srajc, gač in rjuhe, oče pa čevlje in kapo; vse to in še hlebec kruha so natlačili v besago, mati so napravili kosilo: kašnato zelje in gobno kašo, potem pa sva z očetom odrinila in brat in mati sta naju še do boršta spremila. Tam sem vzel od obeh slovo in obljubila sta mi, da bota prišla me večkrat obiskat, enkrat oče, enkrat pa ona oba in tako zaporedoma.

Pri fari se oglašiva še k gospodu kaplanu, kjer dobiva res nove dolge hlače in suknojo zá-me. „Le pridno se uč!“ — opominja gospod — „meni bodo že gospod pater pisali, pa bom tudi še sam prišel poprašat, kako je. Tukaj imaš pa še par krajcarjev za sadje.“

Jaz obljubim, da se bom najpridneje učil, potem greva še k gospodu fajmoštru, ki me enako opominja in obljubi podporo za bukve in stanovanje, od njega k gospodu učitelju, kateri mi naroči, naj se najprvo pridno nemški učim, da bom mogel, ko pridem na počitnice, mu nemški odgovarjati na njegova vprašanja. Tudi to obljubim in tako greva proti Kamniku, kamor prideva popoldne. Po poti so mi oče dajali razne nauke in mi kazali, kako lepa bo moja prihodnost, če se bom pridno učil, lepo zadržal in učenike ubogal.

in izvanrednih res 26, pa se razlaga tudi kmetijstvo, gozdarstvo in tehnična kemija; Freiburg jih ima 12 rednih in 1 izvanrednega, vseh 13 profesorjev za filozofične predmete; Črnovice jih imajo 10 rednih in 7 izvanrednih profesorjev; še veliko vseučilišče v Gradcu jih nima več, ko 16 rednih in 5 izvanrednih, v Levovu pa le 10 rednih in 3 izvanredne! Če v Levovu, Freiburgu in Rostocku shajajo s 13 profesorji za filozofijo, zakaj bi jih moralo v Ljubljani že prvo leto toliko biti, ko na večih univerzah? 13 profesorjev bomo pa vendar tudi mi vkup spravili, mislimo. Za živalstvo imamo strokovnjaka Erjavca, za botaniko Krašana, za fiziko Šubica, za matematiko Hočevarja, za slavistiko Levstika in Majarja, za klasične jezike Žepiča, p. Hrovata, Žolgarja, za prazgodovino Trstenjaka in Dežmana (ko bi hotel politiko na klin obesiti in domovini na znanstvenem polju koristiti); za astronomijo Voduška, za geografijo Jesenkot-a, za narodoslovje in ruski jezik Celestina, za zgodovino p. Klemenčiča, Raiča, (morda bi tudi Šuklje prevzel), za zgodovino prava Razlaga. Zdaj smo jih našli že 18, pa smo gotovo še ktereга sposobnega izpustili. Če bo pa vseučilišče mednarodno, treba poklicati še nekaj Hrvatov, Italjanov in Nemcev, tako da nam bo učnih moči še ostajalo!

Mislimo tedaj, da smo dokazali: 1. da je geografična lega Ljubljane ugodna za napravo vseučilišča, 2. da se ne bo manjkalo učencev, in 3. da se ne bo manjkalo profesorjev. S tem smo ovrgli vnovič trditve prof. Š.—jeve, ne iz prepirljivosti, ampak iz poklica, ki nam naklada, čuvati nad interesi naroda.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 26. septembra.

Madjarski „Ellenor“, piše **cislajtanski notranji politiki**: „Odkritje avstrijskega parlamenta je pred vrati. Dan je že odločen; ustavoverci vstopijo zdaj vanj oslabiljeni po številu pokvečeni na moči, in njihove zaupanje v same sebe je pretreseno. Oni za to obdolžujejo celi svet, zlasti grofa Taffeja. Tožjo tudi čez nas, da jih v boji zoper reakcijo ne

podpiramo. Le o tem ne govore, da so svoj propad sami zakrivali, da je nesrečna politika in njih postopanje v parlamentu dalo povod prevratu. Nadalje ta list konstatira, da Čehi vstopijo v državni zbor in piše: „Ustavoverci so mislili, da le vlada, iz njih srede vzeta more osrečiti Avstrijo. Zdaj pa vstopijo Čehi v državni zbor, kar bo imelo svoje nesledke. Ustavoverci so svojo rolo odigrali. Kdo bo za njimi žaloval, če se zdaj ustavo postavi na širji tla.“ Tako pišejo oni Madjari, ki so pomagali vreči Hohenwarta; iz tega je jasno, da ne bojo več prihiteli našem ustavovercem in nemškutarjem na pomoč. Okraj Litve si mislijo: „Kakor so si ustavoverci si sami postlali, tako naj leže, saj so imeli sami vlado v rokah.“

Kakor je „N. fr. Pr.“ izračunila, stalo je **okupacija lmskega** okraja okolo dva milijona goldinarjev, ktere pa hoče vojno ministerstvo drugje prihraniti. Zdaj bojo menda ustavoverci izgubili povod kričati na okupacijsko politiko.

Nemškimi ustavovercem ne ugajajo **novi udje** gospodske zbornice, premalo je liberalnih vmes (4 lib. 14 kons.); on bi zahtevali, da na vsacega konservativca vstopita dva liberalca, posebno bivšega ministerstva dr. Glaserja pogrešajo mej novo imenovanimi. „Deutsche Zeitung“ se ve da le zato, da more strankarsko sestavljenje novih udov dokazati, obžaluje, da baron Filipovič ni sprejet v gospodsko zbornico, če ima tudi velike zasluge za Avstrijo. Mi bi sami gotovo radi videli tega hrabrega polkovodjo v vrstah parov; a smo radovedni ali bi ga „D. Ztg.“ tudi pogrešala, če bi bilo. mesto, teh 18 novih privržencev lažiliberalizma izbranih. Mi mislimo, da ne.

Nismo se motili, ko smo rekli, da bodo nemškoliberalci prihod Bizmarkov in njegovo dozdevno prijateljstvo do Avstrije v to porabili, da bodo na podlagi tega nemško-avstrijskega prijateljstva zahtevali **spremembo v notrajni politiki** v smisli ustavovercev, tako spremembo, da se sedajno vsem narodom pravično ministerstvo odstrani, na njegovo mesto pa pride zopet vlada čiste nemško-liberalne krvi.

Kakor nektera znamenja kažejo, ni Bizmark na Dunaji toliko opravil, kakor nemški listi pišejo; vsaj za **ofenzivo** mu Avstrija

ne bo pomagala. Zato tudi njegova moč na notrajne zadeve ni toliko, kakor bi nekteri radi, ki so dosti brezvestni, da iščejo pomoči izven države, čeravno se jim nobena krivica ne godi. Sicer pa, če bi bila nemško-avstrijska zveza prav gotova, vendar prepoveduje previdnost, žaliti in tlačiti Slovane, ker ti bi znali Velikonemcem vso štrečno zmešati.

Vnanje države.

Na izjavo, da je nemško-avstrijska zveza potrebna proti **panslavizmu**, odgovarja „Novo vreme.“ tako: „Moogo jih je že šlo v boj proti panslavizmu, a nikomu se še ni posrečilo videti to zver, še manj jo poraziti, nekteri so sicer trdili, da so jo videli, a jim je toliko verjeti, ko onim ki so pravili, da videli zeleno kačo (po slovenski bi se morda bolje izrazili belo kačo). Dunajski dopisnik „Nord. Allg. Zeit.“ piše, da je panslavizem bil prisiljen z zobmi škripaje vmakniti se v kot, iz česar je mogoče sklepati, da panslavizem ima zobe, pa je vendar neizvesten v politiki. Nedavno je g. Pipin preiskoval literarni panslavizem in našel, da so prizadevanja uvesti splošni slovanski pismeni jezik še jako slaba, in še ne izšle iz pisarnic nekterih učenjakov. Pod političnim panslavizmom se očitvidno razume zjedenje vseh avstrijskih, ruskih, turških in pruskih Slovanov pod enim žezlom. So stare knjige, v katerih se je razvijala taka misel; v sedanjej literaturi že ne najde priveržencev, tem manj je sposobna za v praktični program ruske politike, ali kake ruske stranke. V Rusiji ni političnega panslavizma, ne nobene stranke, ki bi ga oznanjevala. Vselej kadar se iz inozemstva pošilja grom k nam na adresu panslavizma, je nameren na narodno gibanje ruske politike, in skoliko bolj se prizadevajo je vničiti, tem bolj se ono krepča in krepča.

Pa kako bi se ne krepčalo; narodna ruska politika ima namen povzdigniti kulturne sile Rusije — njeno mogočnost v družbi evropskih držav, ekonomično blagostanje narodno, državne finance njene obrazovateljne zavode, npravstveno čutje v državljanih kakor domovinski čut v vseh, razvitje politične moči na splošnih tleh. Močna vlada, silno občinstvo, silni narod — osnovni elementi narodne politike, stebri mogočnega in razvitega vladarstva. Te priza-

„Vidiš, kako lepó bo, če boš enkrat postal kaplan ali pa celó fajmošter“ — so mi razkladali — „bel kruh in meso pa še kaj boljšega boš jedel, vse te bo častilo in naju boš lahko k sebi vzel, ko bova stara in ne bova mogla več delati.“

Na dalje so mi razlagali vzvišenost duhovskega stanú, jaz sem jih pazljivo poslušal in ko sva prišla v Kamnik, sem bil ves zamišljen in omamljen. Najprvo sva šla k „Micki“, kjer je bilo že več „študentov“, tam sva popustila vse, potem pa se podala v samostan.

„Je že dobro, že“ — reče pater guardijan, ko se mu predstavi — „jutri opoldne pa pridi h kosilu in zvečer na večerjo. Zjutraj pa pridi, da boš kazal, kako znaš k maši streči. Zdaj se pa oglasita še pri patru Generosu, da fanta za šolo zapiše.“

Pri patru Generosu sva kmalu opravila. Ker je bilo več ljudi, ki so pripeljali svoje zapisat, sva pustila tam moj rojstni list in šolsko spričalo, pa sva šla nazaj k „Micki“, ktera mi je odkazala moje prostore, posteljo in prostor pri mizi na sredi s posteljami obrobjene sobe, v kateri ste bili dve postelji ločeni od drugih in zakriti z zagrinjali. Po kratkem pogovoru in ko so bili oče zložili mojo

obleko v kot za posteljo, hlebec kruha pa in nekaj denarja dal gospodinja, vržejo izpraznjeno besago čez ramo, ter primejo za kljuko, da bi šli domú. Do tje sem se bil držal jaz še trdno in moško, ko pa oče odpró vrata, se spustim v jok in za njimi.

„Ej, ne bodi no tako otročji“ — me tolažijo oče — „saj si že velik. Saj bo kmalu zopet kdo prišel, če ne jaz, pa mati, da ti kaj prineseva.“

V tolaženji se jim pridruži še gospodinja, ki mi dá velik kos belega kruha in kostanja, da bi me zmotila. A vse nič ne pomaga, jaz tulim, da se mi drugi, ki so bili že prejšnji dan prišli, smejejo in usta raztezajo, kakor da bi me hoteli snesti. V tem pa so bili oče tiho odšli in ko jaz le za njimi silim, mi odpré gospodinja vrata in reče:

„No, če nočeš pri nas ostati, pa pojdi z očetom nazaj domú.“

Jaz hitro gologlav šinem skoz vrata in derem po stopnicah dol in na ulice; ali tu ni nikjer več očeta, odšli so bili in pustili mene med tujimi ljudmi — samega! Oh, oh, oh, kaj bo!

Gospodinja Micka pride in me spravi nazaj v sobo, kjer sedem v kot in se prav do

dobrega razjokam. Drugim, ki so se hoteli posmehovati mi, je to gospodinja strogo prepovedala, in to je meni dobro delo. Sedel sem tiho v kotu, kruha in kostanja se nisem dotaknil, pač pa sem mirno zaspal. Gospodinja me je menda potem spravila v posteljo, to slutim iz tega, ker sem se zjutraj zbudil v nji. Zmanem si oči in brž zapazim, da to, kar se je včeraj zgodilo z mano, niso bile sanje, zopet me obide grenka tužnost. Kar se spomnim naročila patra guardijana, da naj pridem pokazat, kako znam ministrirati. Naglo sem v svoji kmetiški obleki, kratkih hlačah in dolgih čevljih, in ko odprem vrata, da bi šel, se prikaže gospodinja in praša:

„Kam pa, kam? Saj očeta ni več tu, so že doma.“

„V klošter grem ministrirat, so mi včeraj pater guardijan rekli.“

„Pa se moraš vendar prej umiti“ — opomni gospodinja — „saj je v sobi skleda z vodo. Umiti se boš moral vsaki dan, da veš.“

Jaz grem nazaj in se umijem v skledi, o kateri prej nisem vedel, da je za umivanje. Domá se nisem vsak dan umival in kedar sem se, vzel sem korec in vлил si vode v roke, skleda za to ni bilo treba.

devanja sočuvstveno srečuje vsak Slovan. Paralelno emancipaciji Rusije od zapadno evropskega jerobstva, se bje emancipacijska borba južnih in zapadnih Slovanov proti Turkom, Madjarjem, Nemcem, latinstvu in proti drugim daljšim silam. Veliki momenti ruske zgodovine so zaznamovani z zaščito slovanskih narodov in obćim postopanjem z njim. Te strani naše zgodovine se ne morejo vničiti, kakor ne zmanjšati jih pomen. Daleč od narodne politike je to, kar je dolže neprijatelji, podjarmenje vseh osvobojenih in osvobojenih se slovanskih narodov in ustanovljenje nad njimi gospodstvo, daleč — panslavizem. Nikdar ni Ruska hrepnela podjarmiti turških Slovanov, o avstrijskih in pruskih še ni govora če pa ona želi svojim edinoplemenitnikom sreče in napredka, samostojnosti in svobode, če ona pomaga jim k osvoboditvi od tujcev, ali taka politika more biti povod k sovražtvu? —

Nadalje list pravi, da ne v Rusiji, ampak na Dunaji so pravi panslavisti, ker so vzeli Bosno in hočejo vzeti še druge slovanske dežele na jugu, ter tako zapadne in južne Slovane združiti v eno državo. Iz ruskega stališča je razumljivo, da se Rusi jezé nad našimi avstrijskimi pridobitvami na Turškem, ker morajo gledati, kako drugi žanjejo, kjer so oni sejali. Iz našega avstrijsko-slovenskega stališča pa se moramo veseliti, če pride več ko mogoče Slovanov pod našo vlado, ker potem postane Avstrija zares slovanska država. —

Isti list, govoreč s Bismarku, pravi tudi, da tudi Bismark ne bo mogel ustaviti **narodnega gibanja**, in da bodo avstrijski Slovani vkljub njemu dosegli svoje pravice. — Hočemo uoati!

Pruski feldmarschal Manteuffel je odpotoval v Strasburg, nam se zdi, da te potovanja nemških generalov, državnikov in dvornih krogov niso brez pomena, da se na skrivnem nekaj kuha. Čas, da pojdejo Francozi po plan Nemčijo, se bliža.

Angleška vojska je na potu v Afganistan, mej četami se je pa ktera prikazala. Afganske oblasti so baje dale povelje prebivalstvu, Angleže mirno sprejeti. Angleško vojsko še čakajo hudi napari v afganskih gorah, vremenske nesgode itd.

Ko se tako „po gosposki“ umijem, grem skozi vrata, a zopet me vstavi gospodinja z ugovorom:

„Saj ne veš kam iti. Bom šla jaz s tabo! počakaj malo!“

Na to gre v sobo in ogrne dolgo ruto ter me žene k Frančiškankom v zakristijo. Tam pove mežnarju, kako in kaj je z mano, in ta me začne izpraševati; moral sem moliti vse, kar pri maši ministrant odgovarja, potem me je skusil še z zvončkom in precéj zadovoljen z mano rekel:

„Boš pa kar patru guardijanu stregel, ki imajo danes mašo o pol osmih. Le počakaj tu!“

Micka, ki je vse to poslušala, gre, kmalu za njo pride pater guardijan, me pogleda in ečer:

„No, si že tu? Ali znaš dobro ministrirati?“

„Bo že šlo“ — odgovori namestu mene mežnar — „nekoliko okoren je še in zvončkat tudi ne zna prav dobro.“

„Ali nimaš dolgih hlač?“ — vpraša pater, ko me pogleda od nog do glave.

„Imam jih že, pa le za praznik, so rekli oče“ — je moj nekako plašen odgovor.

„Saj sem mu tudi jaz rekel že zavoljo teh kmetiških hlač“ — pravi mežnar, čeravno ni bilo res, in veli meni: „Brž jih pojdi obleč, drugače ne boš ministriral. Tukaj smo v mestu!“

Izvirni dopisi.

⊕ **Iz Ljubljane**, 25. septembra. (O pravni akademiji za Slovence.) Ne bom se veliko mešal v prepir, ki se je vnel zaradi slovenske univerze v Ljubljani. Tudi ne prašam: ali je pravna akademija koristna in ali je mogoča? Jaz le trdim in se v tem skladam popolnoma z dr. P., ki je v „Narodu“ enak članek spisal, da je pravna akademija v slovenskem jeziku nam krvavo potrebna, če sploh kedaj hočemo imeti slovensko uradovanje. Dr. P. trdi, da ni mogoče slovenski uradovati, kdor se tega ni učil, prof. Š. pa zopet nasprotno trdi, da bi bilo to za slovenske juriste sramotno spričevalo ubožnosti. Jaz sem tega mnenja, da se g. prof. Š. hudo moti, in da ima le g. dr. P. prav. V drugih uradnih bi že še šlo; pa v pravnih zadevah ni mogoče uradovati slovenski, dokler nimamo trdnih terminologičnih izrazov. Prav lahko je kazati na nemške in na zagrebško univerzo; pa če se bomo prava v nemškem jeziku učili, znali bomo nemške, če v hrvaškem, pa hrvaške izraze, uradovati bomo morali ali v hrvaškem ali pa v nemškem jeziku. Ravno juristični izrazi so tako natančni, da ima vsak izraz svoj trdni pomen, ne da bi omahoval, kakor v navadni govorici, kjer ima ena beseda včasih tri pomene. Kjer gre za denar ali za življenje, za svobodo in za čast, tam ni vse eno, ali se postavi v pogodbo ta ali kaka podobna beseda. Če damo zdaj kakemu dobremu jezikoslovcu prevoditi kako juridično stvar, prevedil jo bo, kakor se mu najbolj zdi; če jo pa damo drugemu, enako sposobnemu, rabil bo morda vse druge izraze, ker ravno juridična terminologija ni vtrjena. Kakó je mogoče, vpletati slovensko uradovanje, če bo vsak uradnik eno in isto stvar drugače poslovenil? Saj se juristi še med sabo ne bodo razumeli, če ne bodo pristavili povsod nemških tehničnih izrazov. G. prof. Š. sklepa popolnoma logično, da potem tudi od sedajnih uradnikov ne moremo zahtevati slovenskega uradovanja. V resnici tudi ne morejo uradovati v našem jeziku, dokler nimajo juridičnih terminologičnih izrazov; le kaka nevažna naznanila ali pozivnice se lahko spišejo v našem jeziku, pri katerih ni toliko ležeče na pomenu vsake posamezne besede.

„Le tu bodi, le“ — reče pater guardijan meni, mežnarju pa dá pod nos: „Za ministriranje ni treba dolgih hlač. Ti jih imaš, pa vendar slabo ministriraš.“

V tem se pridrvi še nekaj fantov v zakristijo, ki me radovedni ogledujejo. Eden stopi celó k meni in mi hoče iztrgati mašne bukve, ktere sem jaz že v rokah držal. Jaz, zakristij že bolj vaje ko mesta, se branim in začne se ruvanje med nama, ktero bi bilo zá-me slabo končalo se, ker sta onemu priskočila še dva, kar se obrne pater že na pol napravljen nazaj in veli:

„Mir, pobje! Ta bo danes meni k maši stregel!“

Vsi se umaknejo in me grdo gledajo, jaz pas tojim ponosno in čakam, da gré mežnar prižigat, potem pa stopim pred patrom k altarju. Mežnar in oni trije so kakor ostri sodniki gledali izza mreže, kako mi bo šlo, a šlo je vse dobro, in ko sva s patrom prišla v zakristijo nazaj, me je pohvalil in rekel, naj odslej pridem vsako jutro v zakristijo čakati, če me bo treba, opoldne pa pred kuhinjo.

„A, to je novi klosterski muc“ — so se posmehovali oni trije za mano, ko sem šel po „porti“ s samostana domu.

Nam tudi ni pomagano s hrvaško ali nemško terminologijo. Mi hočemo uradovanje v tistem jeziku, kterege naš narod umeje, tedaj moramo napraviti in utrditi si slovenske juridične izraze, s kterimi se bo vsaka pogodba, vsaka tožba lahko pisala. Dokler nimamo trdno omejene slovenske terminologije, tako dolgo je tudi slovensko uradovanje nemogoče, naj reče g. prof. Š., kar hoče. To se dá pa le doseči po slovenski pravni akademiji, ki je za nas res silno potrebna.

Kar pa mora biti, to je tudi mogoče. V tem semenih misli s pregovorom, ki pravi: „es geht ja alles, wenn man will“; tudi pravno akademijo bomo ustanovili, ako hočemo; in hoteti moramo, ako hočemo slovensko uradovanje. Zoper to logiko se ne dá nič vgovarjati. Marsikdo dobro slovenski zna, zavolj tega pa še ne bo znal slovenski uradovati: kakor ima pri puški ali kaki drugi mašini vsak žebliček svoje imé in svoj prostor, taka je tudi s terminologijo; kdor hoče o puški pisati, mora vedeti za imé vsakega dela, in mora jo znati vkup sestaviti; in kdor hoče slovenski uradovati, mora znati za vsak juridični pojem dotični, nespremenljivi slovenski izraz; sicer dobimo nerazumljivo, noroglavo žlobudro, če bo vsak po svoji glavi pisal in prestavljal, in kakor v babilonskem stolpu se uradniki še med sabo ne bodo razumeli; pri juristih je včasih na eni besedi veliko ležeče. Ko bi pravna akademija v Ljubljani ne imela več ko 20 učencev, bila bi nam vendar v veliko korist, ker bi se po njej utemeljilo slovensko uradovanje, in zavoljo tega jo moramo hoteti in želeti; in poleg tega bi bila potrebna še postava, da noben jurist na Slovenskem ne more službe dobiti, če ni bil vsaj eno leto na ljubljanski pravni akademiji, ker le tukaj mu je dana priložnost, naučiti se slovenskega uradovanja.

O vsih drugih razlogih pro in contra nečem nič slišati, ker se mi ta razlog tako neovrgljiv zdi, da se le čudim, kako se more najti kdo, ki mu to v glavo ne gre.

Domače novice.

V Ljubljani, 30. septembra.

(*Nové cerkvene pesmi.*) „Napevi pri sv. maši in blagoslovu. Za čveterospev zložil P. Angelik Hribar. Založili in tiskali Blaznikovi nasledniki.“ — Tako je naslov zbirki pesem, ki so ravnokar prišle na svetlo. Zbirka obsega 12 mašnih pesem in 8 „Tantum ergo“ vse zložene v lepem cerkvenem, pa tudi domačem duhu in bodo dobro došle cerkveni glasbi. Cena zbirki je 50 kr., po pošti 5 kr. več. — Dobiva se pa pri Blazniku v Ljubljani, pri skladatelji, Gerberji in v katoliški bukvarni pred škofijo.

(*Tombola v zvezdi.*) Pomočno društvo za bolnike je tudi letos zadnjo nedeljo priredilo javno tombolo na korist bolnikom in mestnim revežem z jako dobrim vspehom. Čistega dobička je okoli 800 do 900 gl., tedaj nekaj menj, ko lani. Ljudstva se je vse trlo, vendar je bilo vse mirno in redno. Posebno srečna je bila Doberletova sestra, ki je dva dobitka zadelala. Prvi dobitek za 100 gl. je pa zadelala neka mala deklica, hči kondukerja na železnici.

(*Iz seje deželnega odbora 18. septembra.*) Za vino in sadjorejsko šolo na Slapu se za prihodnje šolsko leto razpiše troje, oziroma 5 deželnih štipendij in več mest za plačujoče učence; — pogorelcem v Trzinu se ni dovolila deželna podpora, vendar dalo bi se trzinski občini nekaj podpore iz deželne zaklada, ako

bi se tam napravila požarna straža; — deželni inženir Vičel je dobil nalog, da gre — kedar bo vodotoč Pšate v Trzini in okolici, da poroča deželnemu odboru, kako bako bi se dale zaprečiti povodnje, ki jih dela Pšata okoli Trzina; — v cestni odbor za Kranjsko goro je deželni odbor izvolil kot svojega zastopnika g. Šlosareka, oskrbnika Klincerjevih fužin; — pritrnilo se je sklepu pomnoženega krajnega šolskega sveta v Višnjigori, da se v tamošnji ljudski šoli vpelje nemščina kot obligatni učni predmet.

Razne reči.

— Iz Golega se piše: V kotu nekdaj začene golske gmajne „Drage“, ktere 9 oralov jaz že 13 let prekopavam, pa bi jej dal bolj pošten obraz, odkopali so moji delalci pri izpeljavanji novega pota za sprehajališče en meter globoko v peščeni zemlji na pol okamnele kosti pokopanega odraščene možaka. Ktera nesreča ga je lesem prisilila, se da le ugibati, a dokazati se ne dá nič. Razen zob, ki so ohranjeni v polnem številu, kosti nimajo snutve več. V zemlji ni nobenega družega sledu, po katerem bi se zamoglo kaj sklepati — vse je minulo. Prej ko ne, bil je ta človek ptujec, vojak iz časov francoske vojske in je tukaj napaden našel svoj dom. Kakšna osoda je koščice zdavnaj že pozabljenega mrliča nepričakovaje slednjič zadela, to naj pove moja nagrobница v Dragi:

Tukaj počivale so koščice.
Kdo pove li uro mi, kedaj
Obledelo tvoje jasno lice
Se vrnilo v zemljo je nazaj?

Te končala sila je jeklena.
Ko si bežal, sreče šel iskat.
Ni spomina tvojega imena,
Sin Adamov bil si — meni brat.

Kot nesreče bratoljubna priča
Skazal tebi zadnje sem ljubav;
Blagoslovil trohlega mrliča,
In na mirodvoru mir ti dal.

Vem, da sestre brata več na svetu
Ni, da v srcu zate bi se vnel;
Pa pozabljen nisi pri Očetu:
Jaz nagrobnico sem ti zapel.

— Nova memško-slovenska slovnica. V zalogi Mohorjeve tiskarne v Celovcu je ravnokar prišla slovenska slovnica za Nemce pod naslovom „Slovenisches Sprach- u. Uebungsbuch.“ Namenjena je za prvi poduk v slovenskem jeziku in ima nadomestovati že pošlo Janežičevo. Spisal jo je dr. Jakob Sket, profesor na viši gimnaziji v Celovcu. Kolikor se dá razsoditi po prvem površnem pogledu, je ta knjiga za svoj namen prav pripravna, prvi del obsega slovnico, drugi berilo v prozi in verzih, pridjan pa je še kratek slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar. Natančneje sodbo te šolske knjige predpuščajoč strokovnjakom omenimo le še, da se v Ljubljani dobiva v Kleinmayerjevi bukvarnici.

Umrli so:

17. sept. Marija Šraj, cigararica, 19 l., za jetiko; Janez Mihalovič, čevljar, 76 l., za mrtudom.

18. sept. Antonija Jerič, mrtvorajeno dete; Franc Moravec, otrok, za drizgo; Gothard Noll, klepar 28 l., s strehe padel in se do smrti pobil.

19. sept. Franc Mahovne, delavec, 28 l., ga poškodovano hrbtenjačo. Marija Tegel, delavka, 50 l., za rakom.

20. sept. Cila Pogorelec, žena fotografa, 37 l., za mrzlico; Martin Franz, jetničar na rotovžu, 60 l., za mrtudom. J. Švelc otrok.

21. sept. Helena Loger, uradnika otrok, 6 l., za vročinsko boleznijo; Jožef Hoffmann, sluga,

46 l., samomor; Jožef Hoffmann, služabnika otrok 4 l., od očeta vmorjen.

22. sept. Klara Slana, vsmiljena sestra, za jetiko; Antonija Rajgel, 24 l., dekla; Franc Premk, hisnika otrok, 14 l., za jetiko.

23. Anton Perné, hišnik, 64 l., za vodenico; Marija Grdina, 76 l., št. Petersko predm; Marija Gregorič, trgovca žena 59 l.;

24. sept. Neža Ažman, tesarja žena, za mrtudom. Jožefa Taškar, delavka, 27 l., za jetiko; Alojzija Golob, delavka, 31 l., za prehlajenjem v črevih.

25. sept. Urban Žagar, gostač 45 l.

Telegrafne denarne cene 29. septembra.

Papirna renta 67.75 — Srebrna renta 68.85 — Zlata renta 81.20 — 1860letno državno posojilo 126.50 Bankine sakeje 831 — Kreditne akcije 246.75 — London 1:7.20 — — Cea. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.33.

Denarstvene cene 28. septembra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	67.75	67.90
5% renta v srebru	68.85	69.—
4% renta v zlatu (davka prosta)	81.20	81.35
Srečke (lozi) 1864. l.	121.75	122.25
„ „ 1860. l. celi.	126 —	126.40
„ „ 1860. l. petinke	128.50	129.—
Premijski listi 1864. l.	157.50	158 —
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	99.75	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96.50	97.50
Ogrske po 5%	89.—	89.50
Hrvaške in slavonske po 5%	88.—	90.—
Sedmograške po 5%	86.50	87.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	830.—	832.—
Unionske banke	92.30	83.50
Kreditne akcije	266.50	267.—
Nižovstr. eskomptne družbe	797.—	802.—
Anglo-avstr. banke	135.80	136.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gid. a. v.	170.50	171.75
Tržaške „ 100 „ k. d.	119.—	120.—
„ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gid. a. v.	34.—	34.50
Salmove „ 40 „ „ „	46.75	47.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	34.—	36.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	35.75	36.25
St. Genois „ 40 „ „ „	37.—	37.25
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	32.50	33.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	30 —	30.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.57	5.58
Napoleonsdor	9.33	9.34

Nek organist

z dobrimi spričevali, ki je poduk v orglarski šoli obiskaval in s prvo pohvalo dostal, dober pevec in v cerkveni službi izveden, **išče primerne službe** ter je pripravljen jo takoj nastopiti.

Več se izve pri opravništvu „Slovenca.“

Kuharica,

izvedena v vsem hišnem oskrbovanji in drugih gospodinjskih zadevah, **išče službe**, najraje v kakem farovžu. Več se izve pri administraciji „Slovenca.“ (2)

Ure na zvonike

izdelujem sam po najboljših iznajdbah iz kovanega železa, z bronovo prevleko vsa sukanja v medenini — vse navovke (Tribe) in vsi pogoni (Federn) iz najboljšega jekla, kakoršna je teža zvona ali pa kladiva, — na sidro (anker) ali pa na valjar (štifte) in to po najboljši ceni tudi na obroke.

Nadalje izdelujem

ure za gradove

da glasno bijejo na zvon, ali pa tudi brez zvona, za kopelji, pivarne, tovarne, gradove, kasarne, samostane in privatne hiše, prav po ceni.

Janez Pogačnik,

Podnart, Kropa (Gorenjsko).

Stare ure na stolpih in gradovih tudi popravim in predelam po ceni. Cenik zastoj. (1)

Andrej Schreyer-jevi nasledniki

v Ljubljani, špitalske ulice,

prodajajo v svoji štacuni vse vrste galanterijske robe in igrač, pa tudi koncove (cvirni), izdelke iz voine, trakove vsake vrste; potem kuhinjsko posodo, železne križe za grobove, sploh vse stvari, ki so v hiši ali kuhinji potrebne.

Častiti duhovščini se priporočamo za naročila na svete podobice v katerikoli obliki, rožne vence, mašne bukve in druge v bogoslužji potrebne stvari. (3)

Rudokopi

na črni premog (porabljen za grafiti) in na rudo, kakor: železo, svinec, baker in živo srebro (blizo Idrije) so vsi poročili na Kranjskem blizo železnih postaj; sprejme se pa tudi družnik (kompanjon) pod ugodnimi pogoji. Več pové

Franc Cvek

v Ljubljani.

(2)

Za čiščenje žita

priporočam se vsem kmetovalcem in zitnim kupcem v okolici, ker imam tako mašino iz Dižona na Francoskem, s katero se izbere iz žita vsak plevelj, grabica, prst, kamnički in druga zmes.

Dom. Dereani,

mlinar v Žužemberku.

(2)

Zlata šola,

vsakemu kristjanu potrebna, se imenujejo molitvene bukve, ki jih je spisal čast. g. fajmošter Janez Volčič in se dobivajo pri bukvozevu

Matiju Gerberju.

Cena jim je v usnje vezanim in z zlatim obrezkom 1 gl. 20 kr., samo v usnje vezanim pa 85 kr. (1)

A Schafferjeva bukvarna

ima vse knjige za srednje šole, ter se priporoča najuljudnejše.

A. Schafferjeva bukvarna

(3)

glavni trg št. 9.

Priporočilo.

Častiti duhovščini priporočamo naše

voščene sveče,

ki so narejene iz čistega, lepo belega voska od čebel, gorijo lepo in počasi — preše bolj počasi — kakor najboljše v deželi narejene voščene sveče, ter se posebno odlikujejo s tem, da jih ni treba nikoli vtrinjati.

Mi za naše voščene sveče dobri stojimo in še pristavimo, da še denarja zanje ne vzamemo, če nam kdo dokaže, da je dobil od nas menj čiste in hitreje goreče sveče, kakor so najboljše do zdaj znane.

Cena naših voščenih sveč bo z mirom niži, kakor cena drugih najboljših sveč, ker imamo tovarno zunaj mesta in si prihranimo tako visoko daco na vosek.

Našim prejemnikom tedaj lahko postrežemo z boljšo in cenejšo robo, ter prosimo obilnih naročil.

S spoštovanjem

(3)

P. in R. Seemann

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice št. 8 na dvorišči.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.